

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Философия кафедрасы
Философия мамандығы бойынша магистратура

«Заманауи философияның мәселелері»
2025-2026 оқу жылы. Көктемгі семестр

Ғабитов Тұрсын Хафизұлы

МӨЖ / МОӨЖ БОЙЫНША ТАПСЫРМАЛАР ЖӘНЕ ӘДІСНАМАЛЫҚ
ҰСЫНЫСТАР.

1. Эссе тақырыптары: ертҒылыми

- Заманауи философияның әдіснамасы дегеніміз не? Әдіснама, логика, әдіс және зерттеу тәсілі бір-бірімен қалай байланысады;
- Әлеуметтік мәдениеттік құбылыстарды зерттеудегі антропологиялық ыңғайлардың құрылымы неде? Әлеуметтік шындықты антропологиялық көрудегі ерекшеліктерді көрсетіңіз.
- Заманауи философиялық зерттеулердің нақты-ғылыми және ортақ әдіснамасына салыстырмалы мінездеме беріңіз.
- Заманауи философиялық әдіске өз түсінігіңізді беріңіз;
- Мәдени антропологияның ортақ ыңғайларының басты бейнесін және мазмұнын ашыңыз;
- Әлеуметтік-антропологиялық зерттеу бағдарламасының мәні неде?
- Заманауи философиялық зерттеулердің өлшеу және кодтау процестері қалай өтеді;
- Нақты әлеуметтік-антропологиялық зерттеудің сұрыптауының қалыптасуын мысалдарда көрсетіңіз;
- Далалық зерттеудің нақты әдістеріне салыстырмалы мінездеме беріңіз;

2. рефераттардың тақырыбы:

- Заманауи философиялық зерттеулердің әдіснамасы: түсінік, құрылым және ұйымдастырылу деңгейі;
- Заманауи философиялық әдіснамалық принциптері және нақты зерттеулерде оларды қолданудың шегі.
- Мәдени антропологиядағы арнайы әдіснамалық ыңғайдың танымдық мүмкіндіктері және негізгі мазмұны (таңдау бойынша);
- Әлеуметтік-антропологиялық зерттеуге әдіснамалық талап;
- Далалық зерттеудің құрылымы және сатылары (әдіснамалық сараптама);
- Далалық зерттеудің бағдарламасы: түсінік, құрылым және әдіснамалық талап.

3. тақырыптарға презентация дайындау:

- Әлеуметтік-антропологиялық зерттеулердің (таңдау бойынша) нақты-ғылыми әдістерін қолдану жолдары және ерекшеліктері;

- Әлеуметтік-антропологиялық зерттеулердің қорытындылары бойынша ғылыми есептің дайындалу және жариялану ерекшеліктері;
- Қолданбалы әлеуметтік-антропологиялық зерттеу: әдістерді қолданудың логикасы және құрылымы.
- әлеуметтік инженерияның пәні, міндеті және функциясы;
- Социоинженерлік әрекеттің нақты әдістері (таңдау бойынша).

Өзіндік дайындыққа арналған сұрақтар:

- 1.Адамның басқа тіршіліктен негізгі айырмашылығы неде?
- 2.Адамның дүниеге келуі жөнінде қандай гипотезалар бар?
- 3.Адамның биологиялық дене ретіндегі құрылымы қандай?
- 4.Адамның әлеуметтік мәнін сипаттаңыз;
- 5.Адам жөніндегі қандай ілімді “әлеуметтік редукационизмге” жатқызуға болады?
- 6.Адамның әлеуметтік ауытқу жолына түсуінің себептері қандай?
- 7.Адам шығармашылығын қалай түсінесіз?
- 8.Адамның жан-жақты дамуы дегеніміз не?
- 9.Адамның өлместігі неде?
10. Адам тұлғаға қалай айналады? Ұлы адам дегеніміз кім?

Ұсынылатын негізгі оқулық әдебиеттер.

- 1.Кішібеков, Сыдықов Философия. Алматы 1994 ж.
- 2.С.К.Мырзалы Философия әлеміне саяхат. Қостанай. 2004 ж.
- 3.Ақназаров Философия тарихы бойынша дәрістер курсы. А.
- 4.Әбішев К. Философия., Алматы, 2002.
- 5.Абай. Слова назидания. Алматы.,1995
- 6.Философия (под редак. Проф. Габитова Т.Х.) Алматы,2000
- 7.Ч.Валиханов Соч., Алма-Ата 1967
- 8.Сегизбаев О. Казахская философия ХУ начала ХХ веков. Алматы.,1996
- 9.Малов С. Памятники древнетюркской письменности., М-Л.,1956
- 10.Нурланова К. Человек и мир: казахская национальная идея. Алматы..1996

Білім мен құзыретті бақылау формалары:

Бақылау жұмыстары: семестрде 5 жұмыс (*кредиттердің саны бойынша – 1 кредитке 1 жұмыс есебінен*).

МӨЖ: *жеке және топтық тапсырмалар МӨЖ ұйымдастыру технологиясына байланысты (реферат, презентация, эссе, жобаны қорғау, аналитикалық шолу және т.б. тапсырмалаобалық-зерттеу сипатында).*

АБ: 2

Аралық бақылау: емтихан емтихан сессиясы кезінде.

Аралық бақылау пәннің мазмұнына кіретін теориялық және практикалық сұрақтар бойынша жүргізіледі (7, 8 апта).

Модульдің пәндері бойынша кеңесті оқытушының кеңсе-сағаты (МОӨЖ) уақытында алуға болады.

Заманауи философиялық пәні сабағынан МОӨЖ, МӨЖ сұрақтары

Апта	Тақырыптың аталуы
------	-------------------

1 Модуль
1 МОӨЖ Заманауи философиялық негізгі тенденциялар.
2 МОӨЖ 1 Фразеологиялық бірліктер және олардың ұлттық мәдени семантикасы
3 МОӨЖ 1 Архетиптер, мифтер мен мақал-мәтелдердің әлемнің тілдік картинасын жасаудағы орны.
4 МОӨЖ Ағылшын және орыс тіліндегі этнографиялық лакуналар.
5 МОӨЖ А. Потебняның «Ой және тіл» («Мысль и язык») еңбегіндегі тұжырымдамалар
6 МОӨЖ Эквивалентсіз лексика функцияларының лингвомәдени аспектілері
7 МОӨЖ Этнолингвистика, лингвопсихология және социолингвистика ғылымдардың лингвомәдениеттанудағы рөлін талдаңыз.
8 МОӨЖ Қазақ эпостарындағы ер және әйел образдарына талдау жасаңыз.
9 МОӨЖ В. Гумбольдттың тіл туралы концепциясына талдау беріңіз.
10 МОӨЖ Этнографиялық және абсолютті лакуналар дегеніміз не?.
11 МОӨЖ Тұрмыстық фреймдарға мысалдар келтіру, олардың әр ұлтта қалай қабылданатынына талдау жасау
12 МОӨЖ Жастар слэнгі сөздік қорды байыту құралы ретінде
13 МОӨЖ Қоғамдағы жарнамалардағы тілдің рөліне сараптама жасаңыз.
14 МОӨЖ Э. Бенвенисттің лингвомәдениеттанудағы концепциясына талдау беріңіз.
15 МОӨЖ Ф. де Соссюрдің концепциясына анализ жасаңыз.

МӨЖ КЕСТЕСІ

Апта	Тақырыптың аталуы	Сағат.	МӨЖ тапсырмалары
I тақырыптық жүйе			
Әлеуметтік-антропологиялық зерттеулердің әдіснамасы және әдістері			
1, 2	Ғылыми әдіснама түсінігі. Заманауи философиялық ортақ ғылыми әдістері Сапалық әдіснаманың теоретикалық негіздері және қалыптасу тарихы.	4 2	
3, 4	Заманауи әлеуметтік-антропологиялық зерттеу әдістерінің және әдіснамаларының құрылымы. Заманауи философиялық объект және пәні: зерттеу әдіснамасын таңдау мәселесі.	4 2	Мәдени антропологияның ортақ ыңғайларының мазмұны мен басты бейнесін ашып көрсету. Әлеуметтік-антропологиялық зерттеудің ортақ және нақты-ғылыми әдіснамасын салыстырмалы мінездеме беру.
5	Мәдениетті зерттеуге эволюциялық және салыстырмалы-тарихи ыңғайлар Әдіс, категория, пән, объект бойынша пәнге шек қою.	2 1	
6	Заманауи философиялық психологиялық ыңғай.	2	

	Мәдениетті психологиялық оқудың қазіргі әдіснамасы.	1	
7, 8	Мәдениеттің функционалды талдауы. Қазіргі функционализм және постфункционализм және олардың әдіснамалық мүмкіндіктері.	4 2	Нақты әлеуметтік-антропологиялық зерттеудің таңдау құрылымының ережесін мысалда көрсетіңіз. Далалық зерттеудің нақты әдістерін салыстырмалы сипаттама беріңіз.
II тақырыптық жүйе Заманауи философиялық зерттеу тәсілдерінің басты мінездемесі.			
9, 10	Заманауи философиялық құрылымдық сараптама. Құрылымдық сараптаманың әдістері және процедуралары.	4 2	
11	Мәдениетті зерттеудегі символикалық және интерпретативты ыңғай. Интерпретативты ыңғай антропологиялық дәстүр және герменевтика идеясы, тіл философиясының синтезі ретінде.	2 1	
12	Далалық зерттеуде бағдарламалаудың ұйымдастырылуы және тәсілі. Ғылыми зерттеудің ұйымдастырылуының принциптері мен ережелері. Антропологиядағы далалық зерттеулердің түрлері.	2 1	Адамзаттың мәдени эволюциясының бірсызықты және көпсызықтығына дәлел келтіріңіз. Өзіңіздің тұжырымдамаңызды нақтылаңыз. Әлеуметтік-антропологиялық зерттеудің нақты-ғылыми және ортақ әдіснамасын салыстырмалы сипаттама беру.
13	Ақпаратты жинаудағы негізгі тәсілдер. . Алғашқы ақпаратты жинақтау тәсілінің ортақ мінездемесі.	2 1	
14, 15	Сараптаманың әдісі және мәліметтерді интерпретациялау. эмпирикалық материалдың теоретикалық жалпылау моделін өңдеу.	4 2	Этномәдениеттік зерттеудегі сұрау қағазын құрастырылу логикасын айтып беріңіз. Этникалық қақтығыстың фазаларын бейнелеп беріңіз. Сіз қайсысын зерттедіңіз және басыңыздан өткердіңіз?

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Р. Барт. Семиотика. Поэтика. - М., 1994.

2. Ж. Бодрийяр. Символический обмен и смерть. - М., 2000.
 3. Ильин И. Постструктурализм. Деконструктивизм. Постмодернизм. - М., 1996.
 4. Козловский П. Культура постмодерна. - М., 1997.
 5. Культурология. XX век, Энциклопедия. Т.1, Т.2. - СПб., 1998.
 6. Руднев В. Словарь культуры XX века. - М., 1999.
 7. Бодрийяр Э. Экстаз коммуникации. // Постмодернистская культура. - Л., 1985.
 8. Бахтин М. Эстетика словесного творчества. - М., 1984.
 9. Гудков Л. Метафора и рациональность как проблема социальной эпистемологии. - М., 1994.
 10. Дейк Т. Ван. Язык. Познание. Коммуникация.- М., 1989.
 11. Петров М. Язык, знак, культура. – М., 1991.
 12. Соломоник А. Семиотика и лингвистика. – М., 1995.
- Фуко М. Слова и вещи: Археология гуманитарных наук. – СПб., 1994

Keңестер

Адамзат тарихында қоғам уақыт өткен сайын түбегейлі өзгерістерге ұшырап, жаһандану жағдайында өз құндылықтарын ой елегінен қайта өткізіп, рухани жаңғыруға даңғыл жол ашуда. Сондықтан бүгінгі таңда өркендеп келе жаһандану пәнінің өзекті мәселелерін, әсіресе, бұрыннан қалыптасқан мәдени құндылықтар жүйесін жаңа заман тұрғысынан қайта қарау қажеттілігі туындап отыр. Жас мамандарды бір тұтас және жан-жақты тұлға ретінде қалыптастыруда олардың өзіндік қабілеттері мен табиғи қасиеттерін барынша дамытатын, өркениеттілік құндылықтарға негізделген білімді бойларына сіңіріп, заман ағымына байланысты материалдық және рухани байлықтардың түбегейлі өзгеруін ой елегінен өткізе отырып, рухани-адамгершілік, мәдени-құндылықтық болмыстарын байытуда және өзіндік рухани жетілу жолдарын қалыптастыруда оқытылатын басқа пәндер арасында осы пәнінің алатын орны ерекше. Жоғары оқу орындарындағы жалпы білім беретін пән ретінде жаһандану курсының ХХІ ғасырдың білікті, білімді мәдениетті адамын қалыптастыруда жас ұрпақ мектеп қабырғасында-ақ жаратылыс тану мен әлеуметтік-гуманитарлық пәндердің негіздерін игеруі қажет. Жоғары оқу орындарында өтілетін Қазақстан тарихы, философия, әлеуметтану, психология, педагогика, саясаттану, құқық негіздері, этнология, тіл білімдері, әдебиет, өнертану, дінтану, т.б. пәндермен байланысында мәдениеттанулық білімдер әрі қарай нақтылана, толығы түседі.

Бағдарма: ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАР

№	Тақырып аты
1.	Жаһанданудың түсінігі мен феномені
2.	Модернизм, индустрализм, фордизм: қоғамның экономикалық негізі
3.	Постиндустралды қоғам теориясы (Белл, Турен
4.	«Капитализмнің күйреуі», «икемді аккумуляция» теориялары (Харви).
5.	Экономикалық жаһандану
6.	Жаңа әлемдік тәртіп (тәртіпсіздік)
7.	Мәдениет және жаһандану
8.	Постиндустралдық қоғам мәдениетінің артықшылығы
9.	Мәдени өндіріс теориясы және оның негізін салушылар

10.	Рәміздік өндіріс тұтыну ретінде
11.	Жаһандану және медиакоммуникация
12.	Торлы (сетевое) қоғам теориясы (Кастеллс).

БАҒДАРЛАМА МАЗМҰНЫ

Жаһанданудың түсінігі мен феномені

Жаһандану түсінігі. Жаһандану мәселесі. Әлеуметтік және ғылыми-техникалық прогресс. Шығыс және Батыс Әлемдері арасындағы жаһандану процесі. Жаһандану – жалпы және көп қырлы процесс. Жаһандану процесіндегі ұлттық ерекшеліктер. Ұлттық талпыныстар. Ұлттық мақсаттар. Жаһандану процесіндегі мәдениқұндылықтар.

Модернизм, индустрализм, фордизм: қоғамның экономикалық негізі.

Биотехнология, лазерлі техника, жұмыс техникасының дамуы. Модернизм түсінігі. Индустриализм түсінігі. Фордизм түсінігі. Мәдени өзгерістер. Қоғамның экономикалық негізі. Қоғамдағы орын алатын мәдени процесстер. Шексіз қозғалыс.

Постиндустралды қоғам теориясы (Белл, Турен). Постиндустралдық қоғам мәдениетінің артықшылығы.

Постиндустриализм. Мәдениетаралық коммуникация. Қазақ мәдениеті. Жаһандану модельдері. Неолибералдық және гуманистік-ноосфералық модель. Селекция ұғымы. Құрылымдық интеграция. Модификация. Қайта өндіру.

Экономикалық жаһандану. Жаңа әлемдік тәртіп

Экономика саласындағы жаһандану. Экономикалық жаһандану процесі. Халықаралық саяси-экономика өкілдері. Экономикалық және саяси өзгерістер. Экономика саласындағы жаһандану.

Мәдени өндіріс теориясы және оның негізін салушылар. Рәміздік өндіріс тұтыну ретінде.

Мәдениет және жаһандану

Жаһандану процесіндегі мәдени құндылықтар. Мәдениет және жаһандану арасындағы байланыстар. Жаһандану кезеңінде жастардың рухани құндылықтарының трансформациясы. Инновация және мәдениет. Жаһандық құндылықтар. Мәдениет және саяси жаһандану. Мәдениет және экономикалық жаһандану. Мәдени жаһандану.

Жаһандану және медиакоммуникация

Медиакоммуникация. Жаһандану және мәдени жекелену. Жаһандану және оның этникалық мәдениетке әсері. Медиакоммуникация және мәдени идентификация мәселелері. Мәдениет аралық коммуникациядағы негізгі құндылықтар. Ұлттық мәдениет және дентификация.

Торлық қоғам теориясы және синергетика

Мәдениет феномендері. Синергетикалық парадигма. Күрделі жүйелер теориясы. Ақпарат теориясы. Басқару теориясы. Тепе-теңдіксіз термодинамика

ҰСЫНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

Негізгі әдебиет:

1. Глобалистика: Международный междисциплинарный энциклопедический словарь // Гл. ред.: И.И.Мазурь, А.Н.Чумаков. М. – СПб. – Н.-Й.: ИЦ «Елима», ИД «Питер», 2006
2. Кодар А. Концепция развития культуры Республики Казахстан (проект) // Рух-Мирас (Казахстанский культурологический альманах). № 2 (2), 2004
3. Наурзбаева З. Стратегические приоритеты культурного развития Республики Казахстан (проект) // Рух-Мирас (Казахстанский культурологический альманах). № 2 (2), 2004
4. Чумаков А.Н. Глобализация. Контуры целостного мира. М.: «Проспект», 2005, стр. 13

Қосымша әдебиет:

5. Тойнби А.Д. Постижение истории // Антология культурологической мысли. М., 1996. стр. 256
6. Мнацаканян М.О. «Глобализация, интернационализация и национальные культуры»
7. Межкультурная коммуникация. Учебное пособие. Под редакцией А.И.Садокина. Калуга, 2001.
8. Ахметжанова К. Дәстүрлі мәдениет қазақ этносын идентификациялау тәсілі ретінде. Алматы, «Нас»,